

**BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA
UNIVERSITY - JUNAGADH**

**FACULTY OF ARTS
SANSKRIT
(SYLLABUS)**

**CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
B.A. SEM-4
(SEMESTER SYSTEM)**

EFFECTIVE FROM JUNE-2019

BHAKTA KAVI NARSINH MEHTA UNIVERSITY - JUNAGADH
FACULTY OF ARTS (SANSKRIT) SYLLABUS
B.A. (CBCS) SEMESTER-4

B.A. SEM-4											
Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Sem ester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
1	U.G.	04	Core	અશ્વઘોષરચિત - બુદ્ધચરિતમ્ સર્ગ-૩	08	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
2	U.G.	04	Core	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો)	09	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
3	U.G.	04	Core	જગન્નાથકૃત ગંગાલહરી તથા વૈદિક સાહિત્ય પરિચય (નિયત)	10	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
4	U.G.	04	Elective-1	કાલિદાસકૃત - કુમાર સંભવ સર્ગ-૩	08	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
5	U.G.	04	Elective-1 (Optional Paper)	કાલિદાસકૃત કુમાર સંભવ સર્ગ-૫	08 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
6	U.G.	04	Elective-1	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો)	09	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
7	U.G.	04	Elective-1 (Optional Paper)	રામચંદ્રગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧)	09 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
8	U.G.	04	Elective-2	કાલિદાસકૃત કુમાર સંભવ સર્ગ-૩	08	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
9	U.G.	04	Elective-2 (Optional Paper)	કાલિદાસકૃત કુમાર સંભવ સર્ગ-૫	08 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
10	U.G.	04	Elective-2	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસકૃત-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો)	09	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.
અથવા											
11	U.G.	04	Elective-2 (Optional Paper)	રામચંદ્રગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧)	09 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number : CORE PAPER-8
અશ્વઘોષરચિત બુદ્ધચરિત સર્ગ-૩
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-8 (Core)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
1	U.G.	04	Core	અશ્વઘોષરચિત - બુદ્ધચરિત સર્ગ-૩	08	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ અશ્વઘોષની કૃતિઓથી પરિચિત થાય.
- (૨) બુદ્ધના ચરિત્ર-ચિત્રણથી પરિચિત થાય.
- (૩) મહાકાવ્યનાં લક્ષણો તથા સ્વરૂપવિષયક માહિતી પ્રાપ્ત કરે.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્ટેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	અશ્વઘોષરચિત-બુદ્ધચરિતમ્ સર્ગ-૩
Unit-1	અશ્વઘોષનું શ્રવણ, કૃતિઓ, સમય
Unit-2	અશ્વઘોષની કાવ્યશૈલી, બુદ્ધચરિતનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન, બુદ્ધચરિતની આધારસામગ્રી
Unit-3	અશ્વઘોષકૃત બુદ્ધચરિત, સર્ગ-૩
Unit-4	અશ્વઘોષકૃત બુદ્ધચરિત, સર્ગ-૩

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) અશ્વઘોષકૃત બુદ્ધચરિત, સર્ગ-૩
- (૨) સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ, સંસ્કૃત સેવા સમિતિ, અમદાવાદ.
- (૩) સંસ્કૃત વાજ્ઞયનનો ઇતિહાસ, સી. એલ. શાસ્ત્રી
- (૪) સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, સુરેશ જે. દવે.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1(B)	Reference : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject	:	SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number	:	CORE PAPER-9
External Time Duration	:	મમ્મટાચાર્યકૃત - કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો) 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-9 (Core)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
2	U.G.	04	Core	મમ્મટાચાર્યકૃત - કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	09	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ **COURSE OBJECTIVES :**

- (૧) સાહિત્યશાસ્ત્રના સંપ્રદાયોથી માહિતગાર થાય.
- (૨) શબ્દની શક્તિઓથી પરિચિત થાય.
- (૩) કાવ્યસર્જનમાં અલંકારોનો વિનિયોગ કેળવે.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજજતા કેળવે.

❖ **COURSE CONTENTS :**

મમ્મટાચાર્ય કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો)	
	મમ્મટાચાર્ય કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો) વિભાવના, વિશેષોક્તિ, અર્થાન્તરન્યાસ, વિશેષ, સ્વાભાવોક્તિ, વ્યાજસ્તુતિ, નિદર્શના, સમાસોક્તિ, કાવ્યલિંગ, વ્યાજોક્તિ.
Unit-1	સાહિત્યશાસ્ત્રનાં સંપ્રદાયો, મમ્મટની વિદ્રતા
Unit-2	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨
Unit-3	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૩
Unit-4	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧૦ (નિયત અલંકારો) (૧) વિભાવના (૨) વિશેષોક્તિ (૩) અર્થાન્તરન્યાસ (૪) વિશેષ (૫) સ્વાભાવોક્તિ (૬) વ્યાજસ્તુતિ (૭) નિદર્શના (૮) સમાસોક્તિ (૯) કાવ્યલિંગ (૧૦) વ્યાજોક્તિ

❖ **REFERENCE BOOKS :**

- (૧) કાવ્યપ્રકાશ: આચાર્ય મમ્મટ: સં. શાસ્ત્રી અને પંડ્યા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) કાવ્યલક્ષણ અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૦.
- (૩) કાવ્યપ્રકાશ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. કું. સંઘ્યા જે. શેલત, આવૃત્તિ-૧૯૯૨-૧૯૯૩.
- (૪) સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યોત્પતિ : ડૉ. એન. આર. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૧.
- (૫) કાવ્યપ્રકાશ - સી. જમનાદાસ એન્ડ કંપની, અમદાવાદ.
- (૬) કાવ્યપ્રકાશ, ડૉ. હર્ષદેવ માઘવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૭) કાવ્યપ્રકાશ, સં. રેવાપ્રસાદ દ્વિવેદી, કાશી હિન્દુ વિશ્વવિદ્યાલય, વારાણસી-૧૯૮૧.

❖ **FORMAT OF QUESTION PAPER :**

Question	Type of Question	Marks
1	Critical Notes on Any Two Out of Four (Unit-2, 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
4	Explain Any Two Alankars with examples and Principles Out of Four (Unit-4)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number : CORE PAPER-10
જગન્નાથકૃત - ગંગાલહરી તથા વૈદિક સાહિત્ય પરિચય (નિયત)
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-10 (Core)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
3	U.G.	04	Core	જગન્નાથકૃત ગંગાલહરી તથા વૈદિક સાહિત્ય પરિચય (નિયત)	10	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ જગન્નાથ તેમજ તેની કૃતિઓની પરિચિત થાય.
- (૨) સ્તોત્ર સાહિત્યથી અપગત થાય.
- (૩) વૈદિક સાહિત્યનો પરિચય મેળવે.
- (૪) પ્રધાન ઉપનિષદો તથા વેદાંગોનો પરિચય કેળવે.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કોશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

	જગન્નાથકૃત ગંગાલહરી તથા વૈદિક સાહિત્ય પરિચય (નિયત) ચારવેદનો પરિચય, મુખ્ય-૧૦ ઉપનિષદનો પરિચય, બ્રાહ્મણ ગ્રંથો તેમજ વેદાંગોનો પરિચય
Unit-1	જગન્નાથનું જીવન, કવન, સમય
Unit-2	જગન્નાથની કાવ્યશૈલી, ગંગાલહરી એક સ્તોત્ર કાવ્ય તરીકે, સ્તોત્ર સાહિત્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
Unit-3	જગન્નાથકૃત - ગંગાલહરી
Unit-4	વૈદિક સાહિત્યનો પરિચય - ચાર વેદોનો પરિચય, મુખ્ય-૧૦ ઉપનિષદ, બ્રાહ્મણ ગ્રંથો તેમજ વેદાંગોનો પરિચય

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) જગન્નાથવિરચિત - ગંગાલહરી, શાંતિકુમાર પંડ્યા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) વૈદિક સાહિત્યનો ઇતિહાસ, પ્રા. વસન્તકુમાર ભટ્ટ, પ્રા. વર્ષા પી. દવે, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૩) વૈદિક સાહિત્યનો પરિચય, જીતેન્દ્ર દેસાઈ.
- (૪) વૈદિક સાહિત્ય ઓર સંસ્કૃતિ - બલદેવ ઉપાધ્યાય, વારાણસી-૧૯૮૬.
- (૫) વૈદિક સાહિત્યમાં નીતિ ચિંતન, ડૉ. એલ. એમ. પાનસેરીયા, સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, અમદાવાદ, ૨૦૧૭-૧૮.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3)	08
1(B)	Reference : To The Context Two Out of Four (Unit-3)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-4)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **SANSKRIT SEM-4**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE -1 PAPER-8**
કાલિદાસકૃત - કુમારસંભવ, સર્ગ-૩
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-8 (Elective-1)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
4	U.G.	04	Elective-1	કાલિદાસકૃત - કુમારસંભવ સર્ગ-૩	08	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ **COURSE OBJECTIVES :**

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ કાલિદાસના જીવન કવનથી પરિચિત થાય.
- (૨) કુમાર સંભવ મહાકાવ્યથી અવગત થાય.
- (૩) શિવ-પાર્વતીના પાત્રથી વાકેફ થાય.
- (૪) મહાકાવ્યના લક્ષણો તથા સ્વરૂપવિષયક માહિતી પ્રાપ્ત કરે.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ **COURSE CONTENTS :**

કાલિદાસકૃત, કુમાર સંભવ, સર્ગ-૩	
Unit-1	કાલિદાસનું જીવન, કૃતિઓ, સમય
Unit-2	કાલિદાસની કાવ્યશૈલી, કુમારસંભવનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કુમારસંભવ મહાકાવ્યની આધારસામગ્રી
Unit-3	કાલિદાસકૃત, કુમારસંભવ, સર્ગ-૩
Unit-4	કાલિદાસકૃત, કુમારસંભવ, સર્ગ-૩

❖ **REFERENCE BOOKS :**

- (૧) કુમારસંભવત્, સર્ગ-૩, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) સંસ્કૃત વાજ્ઞમયનો ઇતિહાસ, સી. એલ. શાસ્ત્રી
- (૩) કુમારસંભવત્ મહાકાવ્યમ્, ડૉ. ગૌતમ વી. પટેલ, સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, અમદાવાદ.
- (૪) સંસ્કૃત સાહિત્યનો પરિચયાત્મક ઇતિહાસ, સંસ્કૃત સેવા સમિતિ-અમદાવાદ.
- (૫) કાલિદાસ એક વિશ્લેષણાત્મક અધ્યયન; ડૉ. એલ. એમ. પાનસેરીયા, પ્રા. જે. ડી. ભલાણી, રાવત પ્રકાશન, દિલ્હી-૨૦૧૫.

❖ **FORMAT OF QUESTION PAPER :**

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1(B)	Reference : To The Context Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number : ELECTIVE-1 PAPER-8 (महाकाव्य)
 कुमारसंलय : (सर्ग-प) वैकल्पिक पेपर
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-8 कुमारसंलय : (सर्ग-प) वैकल्पिक पेपर

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
5	U.G.	04	Elective-1	महाकाव्य कुमारसंलय (सर्ग-प)	08 (वैकल्पिक पेपर)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (१) कालिदासनां ज्ञान विषयक दंतकथा तेमज तेमनुं कृतिओथी अवगमन.
- (२) महाकाव्यनां लक्षणो समञ्च महाकाव्यनुं मूल्यांकन करता शीजे.
- (३) कालिदासकृत - कुमारसंलय, सर्ग-प मां आपता प्रसंगोथी अवगत थाय.
- (४) स्पर्धात्मक परीक्षानुं कौशल्य केणवे.
- (५) नेट/स्लेटनी परीक्षा अंगे विद्यार्थीओ सज्जता केणवे.

❖ COURSE CONTENTS :

महाकाव्य : कुमारसंलय-सर्ग-प (वैकल्पिक पेपर)	
Unit-1	कालिदासनुं ज्ञान, कृतिओ, समय, महाकाव्य तरीके कुमार संलयनुं मूल्यांकन
Unit-2	कालिदासनी काव्यशैली, कुमारसंलयनी आधारसामग्री
Unit-3	कालिदासकृत कुमार संलय, सर्ग-प (श्लोक-१ थी ४०)
Unit-4	कालिदासकृत कुमार संलय, सर्ग-प (श्लोक-४१ थी ८५)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (१) कुमारसंलय महाकाव्यम्, डॉ. गौतम पटेल, संस्कृत सेवा समिति, अमदावाद-२०१३.
- (२) संस्कृत साहित्य का इतिहास, वाचस्पति गेरोला, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी-१९६०
- (३) संस्कृत साहित्यको परिचयात्मक, इतिहास संस्कृत सेवा समिति, अमदावाद.
- (४) कालिदास ग्रन्थावली, मोतीलाल बनारसीदास.
- (५) कालिदास: एक विश्लेषणात्मक अध्ययन, डॉ. एल. एम. पानसेरीया, प्रा. जे. डी. भलाणी, रावत प्रकाशन, दिल्ली-२०१५
- (६) संस्कृत साहित्य का इतिहास, बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी-१९६०

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1(B)	Reference : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number : ELECTIVE-1 PAPER-9
External Time Duration : 2.30 Hours
મમ્મટાચાર્યકૃત - કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-9 (Elective-1)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
6	U.G.	04	Elective-1	મમ્મટાચાર્યકૃત - કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	09	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ **COURSE OBJECTIVES :**

- (૧) સાહિત્યશાસ્ત્રના સંપ્રદાયોથી માહિતગાર થાય.
- (૨) શબ્દની શક્તિઓથી પરિચિત થાય.
- (૩) કાવ્યસર્જનમાં અલંકારોનો વિનિયોગ કેળવે.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજજતા કેળવે.

❖ **COURSE CONTENTS :**

મમ્મટાચાર્ય કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો)	
	મમ્મટાચાર્ય કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો) વિભાવના, વિશેષોક્તિ, અર્થાન્તરન્યાસ, વિશેષ, સ્વાભાવોક્તિ, વ્યાજસ્તુતિ, નિદર્શના, સમાસોક્તિ, કાવ્યલિંગ, વ્યાજોક્તિ.
Unit-1	સાહિત્યશાસ્ત્રનાં સંપ્રદાયો, મમ્મટની વિદ્રતા
Unit-2	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨
Unit-3	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૩
Unit-4	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧૦ (નિયત અલંકારો) (૧) વિભાવના (૨) વિશેષોક્તિ (૩) અર્થાન્તરન્યાસ (૪) વિશેષ (૫) સ્વાભાવોક્તિ (૬) વ્યાજસ્તુતિ (૭) નિદર્શના (૮) સમાસોક્તિ (૯) કાવ્યલિંગ (૧૦) વ્યાજોક્તિ

❖ **REFERENCE BOOKS :**

- (૧) કાવ્યપ્રકાશ: આચાર્ય મમ્મટ: સં. શાસ્ત્રી અને પંડ્યા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) કાવ્યલક્ષણ અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૦.
- (૩) કાવ્યપ્રકાશ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. કું. સંઘ્યા જે. શેલત, આવૃત્તિ-૧૯૯૨-૧૯૯૩.
- (૪) સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યોત્પતિ : ડૉ. એન. આર. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૧.
- (૫) કાવ્યપ્રકાશ, સી. જમનાદાસ એન્ડ કંપની, અમદાવાદ.
- (૬) કાવ્યપ્રકાશ, ડૉ. હર્ષદેવ માધવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૭) કાવ્યપ્રકાશ, સં. રેવાપ્રસાદ દ્વિવેદી, કાશી હિન્દુ વિશ્વવિદ્યાલય, વારાણસી-૧૯૮૧.

❖ **FORMAT OF QUESTION PAPER :**

Question	Type of Question	Marks
1	Critical Notes on Any Two Out of Four (Unit-2, 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
4	Explain Any Two Alankars with examples and Principles Out of Four (Unit-4)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number : ELECTIVE-1 PAPER-9 (વૈકલ્પિક પેપર)
રામચંદ્ર ગુણચંદ્ર કૃત નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧)
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-9 (વૈકલ્પિક પેપર)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
7	U.G.	04	Elective-1	રામચંદ્ર ગુણચંદ્ર કૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧)	09 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) અલંકારશાસ્ત્રમાં રામચંદ્ર ગુણચંદ્રનું યોગદાન સમજે.
- (૨) નાટ્યદર્પણનું સાહિત્યશાસ્ત્રમાં સ્થાનથી અવગત થાય.
- (૩) નાટ્યદર્પણનાં વિષયવસ્તુથી વિદ્યાર્થીઓ પરિચિત થાય.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્ટેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧) (વૈકલ્પિક પેપર)	
Unit-1	અલંકારશાસ્ત્રમાં રામચંદ્ર ગુણચંદ્રનું પ્રદાન સંસ્કૃત નાટ્યશાસ્ત્રની પરંપરા અને તેમાં નાટ્યદર્પણનું સ્થાન રામચંદ્ર અને ગુણચંદ્રનું જીવન - કવન
Unit-2	રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧ ગ્રંથારંભ, શ્લોક-૧ થી ૧૨)
Unit-3	રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧ કારિકા-૧ થી ૨૧)
Unit-4	રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧ કારિકા-૨૧ થી ૪૨)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) ભારતીય સાહિત્ય વિચાર મંજૂષા : ખંડ-૧/૨, સં. ડૉ. રમેશ બેટાઈ, યુનિવર્સિટી, ગ્રન્થનિર્માણ બોર્ડ, ગાંધીનગર-૧૯૭૫.
- (૨) નાટ્યશાસ્ત્ર, ભરતમુનિ સં. ડૉ. તપસ્વી નાન્દી, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ.
- (૩) રામચંદ્રગુણચંદ્ર, નાટ્યદર્પણ, ડૉ. રમેશ શુક્લ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૪) સંસ્કૃત શાસ્ત્રોં કા ઇતિહાસ, આચાર્ય બલદેવ ઉપાધ્યાય
- (૫) History of Sanskrit Poetics, P. V. Kane MBL.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1	Translation: With Necessary Notes : Two Verses Out of Four (Unit-2,3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : **SANSKRIT SEM-4**
Course (Paper) Name & Number : **ELECTIVE -2 PAPER-8**
કાલિદાસકૃત - કુમારસંભવ, સર્ગ-૩
External Time Duration : **2.30 Hours**

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-8 (Elective-2)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
8	U.G.	04	Elective-2	કાલિદાસકૃત - કુમારસંભવ સર્ગ-૩	08	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ **COURSE OBJECTIVES :**

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ કાલિદાસના જીવન કવનથી પરિચિત થાય.
- (૨) કુમાર સંભવ મહાકાવ્યથી અવગત થાય.
- (૩) શિવ-પાર્વતીના પાત્રથી વાકેફ થાય.
- (૪) મહાકાવ્યના લક્ષણો તથા સ્વરૂપવિષયક માહિતી પ્રાપ્ત કરે.
- (૫) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૬) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ **COURSE CONTENTS :**

કાલિદાસકૃત, કુમાર સંભવ, સર્ગ-૩	
Unit-1	કાલિદાસનું જીવન, કૃતિઓ, સમય
Unit-2	કાલિદાસની કાવ્યશૈલી, કુમારસંભવનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કુમાર સંભવ મહાકાવ્યની આધારસામગ્રી
Unit-3	કાલિદાસકૃત, કુમારસંભવ, સર્ગ-૩
Unit-4	કાલિદાસકૃત, કુમારસંભવ, સર્ગ-૩

❖ **REFERENCE BOOKS :**

- (૧) કુમારસંભવત્, સર્ગ-૩, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) સંસ્કૃત વાજ્ઞમયનો ઇતિહાસ, સી. એલ. શાસ્ત્રી
- (૩) કુમારસંભવત્ મહાકાવ્યમ્, ડૉ. ગૌતમ વી. પટેલ, સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, અમદાવાદ.
- (૪) સંસ્કૃત સાહિત્યનો પરિચયાત્મક ઇતિહાસ, સંસ્કૃત સેવા સમિતિ-અમદાવાદ.
- (૫) કાલિદાસ એક વિશ્લેષણાત્મક અધ્યયન; ડૉ. એલ. એમ. પાનસેરીયા, પ્રા. જે. ડી. ભલાણી, રાવત પ્રકાશન, દિલ્હી-૨૦૧૫.

❖ **FORMAT OF QUESTION PAPER :**

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1(B)	Reference : To The Context Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number : ELECTIVE-2 PAPER-8 (महाकाव्य)
कुमारसंभव : (सर्ग-प) वैकल्पिक पेपर
External Time Duration : 2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-8 कुमारसंभव : (सर्ग-प) वैकल्पिक पेपर

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
9	U.G.	04	Elective-2	महाकाव्य कुमारसंभव (सर्ग-प)	08 (वैकल्पिक पेपर)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (१) कालिदासनां ज्ञान विषयक दंतकथा तेमज तेमनुं कृतिओथी अवगमन.
- (२) महाकाव्यनां लक्षणो समञ्च महाकाव्यनुं मूल्यांकन करता शीजे.
- (३) कालिदासकृत – कुमारसंभव, सर्ग-प मां आपता प्रसंगोथी अवगत थाय.
- (४) स्पर्धात्मक परीक्षानुं कौशल्य केणवे.
- (५) नेट/स्लेटनी परीक्षा अंगे विद्यार्थीओ सज्जता केणवे.

❖ COURSE CONTENTS :

महाकाव्य : कुमारसंभव-सर्ग-प (वैकल्पिक पेपर)	
Unit-1	कालिदासनुं ज्ञान, कृतिओ, समय, महाकाव्य तरीके कुमारसंभवनुं मूल्यांकन
Unit-2	कालिदासनी काव्यशैली, कुमारसंभवनी आधारसामग्री
Unit-3	कालिदासकृत कुमारसंभव, सर्ग-प (श्लोक-१ थी ४०)
Unit-4	कालिदासकृत कुमारसंभव, सर्ग-प (श्लोक-४१ थी ८५)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (१) कुमारसंभव महाकाव्यम्, डॉ. गौतम पटेल, संस्कृत सेवा समिति, अमदावाद-२०१३.
- (२) संस्कृत साहित्य का इतिहास, वाचस्पति गेरोला, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी-१९६०
- (३) संस्कृत साहित्यको परिचयात्मक, इतिहास संस्कृत सेवा समिति, अमदावाद.
- (४) कालिदास ग्रन्थावली, मोतीलाल बनारसीदास.
- (५) कालिदास: एक विश्लेषणात्मक अध्ययन, डॉ. एल. एम. पानसेरीया, प्रा. जे. डी. भलाणी, रावत प्रकाशन, दिल्ली-२०१५
- (६) संस्कृत साहित्य का इतिहास, बलदेव उपाध्याय, शारदा मन्दिर, वाराणसी-१९६०

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1(A)	Translation : Two Verses Out of Four (Unit-3, 4)	08
1(B)	Reference : Two Out of Four (Unit-3, 4)	06
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject : SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number : ELECTIVE-2 PAPER-9
External Time Duration : 2.30 Hours
મમ્મટાચાર્યકૃત - કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-9 (Elective-2)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
10	U.G.	04	Elective-2	મમ્મટાચાર્યકૃત - કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦ (નિયત અલંકારો)	09	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ **COURSE OBJECTIVES :**

- (૧) સાહિત્યશાસ્ત્રના સંપ્રદાયોથી માહિતગાર થાય.
- (૨) શબ્દની શક્તિઓથી પરિચિત થાય.
- (૩) કાવ્યસર્જનમાં અલંકારોનો વિનિયોગ કેળવે.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજજતા કેળવે.

❖ **COURSE CONTENTS :**

મમ્મટાચાર્ય કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો)	
	મમ્મટાચાર્ય કાવ્યપ્રકાશ (ઉલ્લાસ-૨, ૩ અને ૧૦) (નિયત અલંકારો) વિભાવના, વિશેષોક્તિ, અર્થાન્તરન્યાસ, વિશેષ, સ્વાભાવોક્તિ, વ્યાજસ્તુતિ, નિદર્શના, સમાસોક્તિ, કાવ્યલિંગ, વ્યાજોક્તિ.
Unit-1	સાહિત્યશાસ્ત્રનાં સંપ્રદાયો, મમ્મટની વિદ્રતા
Unit-2	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૨
Unit-3	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૩
Unit-4	મમ્મટાચાર્યકૃત કાવ્યપ્રકાશ ઉલ્લાસ-૧૦ (નિયત અલંકારો) (૧) વિભાવના (૨) વિશેષોક્તિ (૩) અર્થાન્તરન્યાસ (૪) વિશેષ (૫) સ્વાભાવોક્તિ (૬) વ્યાજસ્તુતિ (૭) નિદર્શના (૮) સમાસોક્તિ (૯) કાવ્યલિંગ (૧૦) વ્યાજોક્તિ

❖ **REFERENCE BOOKS :**

- (૧) કાવ્યપ્રકાશ: આચાર્ય મમ્મટ: સં. શાસ્ત્રી અને પંડ્યા, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ.
- (૨) કાવ્યલક્ષણ અને પ્રયોજન વિભાવના, ડૉ. આર. એન. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૦.
- (૩) કાવ્યપ્રકાશ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, પ્રા. કું. સંઘ્યા જે. શેલત, આવૃત્તિ-૧૯૯૨-૧૯૯૩.
- (૪) સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્રમાં કાવ્યોત્પતિ : ડૉ. એન. આર. કાથડ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ-૨૦૧૧.
- (૫) કાવ્યપ્રકાશ, સી. જમનાદાસ એન્ડ કંપની, અમદાવાદ.
- (૬) કાવ્યપ્રકાશ, ડૉ. હર્ષદેવ માધવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૭) કાવ્યપ્રકાશ, સં. રેવાપ્રસાદ દ્વિવેદી, કાશી હિન્દુ વિશ્વવિદ્યાલય, વારાણસી-૧૯૮૧.

❖ **FORMAT OF QUESTION PAPER :**

Question	Type of Question	Marks
1	Critical Notes on Any Two Out of Four (Unit-2, 3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (Unit-1, 2, 3)	14
4	Explain Any Two Alankars with examples and Principles Out of Four (Unit-4)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14

FACULTY OF ARTS (SYLLABUS)

Annexure 'c'

Subject	:	SANSKRIT SEM-4
Course (Paper) Name & Number	:	ELECTIVE-2 PAPER-9 (વૈકલ્પિક પેપર) રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧)
External Time Duration	:	2.30 Hours

B.A. (Sanskrit) Sem-4, Paper-9 (વૈકલ્પિક પેપર)

Sr. No.	Level U.G. Or P.G.	Semester	Course Group Core Elective-1 Elective-2	Course (Paper) Title	Courses Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Total Marks	Teaching Hrs.	Exam Time
11	U.G.	04	Elective-2	રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧)	09 (વૈકલ્પિક પેપર)	03	30	70	100	45	2.30 Hrs.

❖ COURSE OBJECTIVES :

- (૧) અલંકારશાસ્ત્રમાં રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત યોગદાન સમજે.
- (૨) નાટ્યદર્પણનું સાહિત્યશાસ્ત્રમાં સ્થાનથી અવગત થાય.
- (૩) નાટ્યદર્પણનાં વિષયવસ્તુથી વિદ્યાર્થીઓ પરિચિત થાય.
- (૪) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનું કૌશલ્ય કેળવે.
- (૫) નેટ/સ્લેટની પરીક્ષા અંગે વિદ્યાર્થીઓ સજ્જતા કેળવે.

❖ COURSE CONTENTS :

રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧) (વૈકલ્પિક પેપર)	
Unit-1	અલંકારશાસ્ત્રમાં રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત પ્રદાન સંસ્કૃત નાટ્યશાસ્ત્રની પરંપરા અને તેમાં નાટ્યદર્પણનું સ્થાન રામચંદ્ર અને ગુણચંદ્રકૃત જીવન - કવન
Unit-2	રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧ ગ્રંથારંભ, શ્લોક-૧ થી ૧૨)
Unit-3	રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧ કારિકા-૧ થી ૨૧)
Unit-4	રામચંદ્ર ગુણચંદ્રકૃત - નાટ્યદર્પણ (વિવેક-૧ કારિકા-૨૧ થી ૪૨)

❖ REFERENCE BOOKS :

- (૧) ભારતીય સાહિત્ય વિચાર મંજૂષા : ખંડ-૧/૨, સં. ડૉ. રમેશ બેટાઈ, યુનિવર્સિટી, ગ્રન્થનિર્માણ બોર્ડ, ગાંધીનગર-૧૯૭૫.
- (૨) નાટ્યશાસ્ત્ર, ભરતમુનિ સં. ડૉ. તપસ્વી નાન્દી, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, અમદાવાદ.
- (૩) રામચંદ્ર ગુણચંદ્ર, નાટ્યદર્પણ, ડૉ. રમેશ શુક્લ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- (૪) સંસ્કૃત શાસ્ત્રોં કા ઇતિહાસ, આચાર્ય બલદેવ ઉપાધ્યાય
- (૫) History of Sanskrit Poetics, P. V. Kane MBL.

❖ FORMAT OF QUESTION PAPER :

Question	Type of Question	Marks
1	Translation: With Necessary Notes : Two Verses Out of Four (Unit-2,3, 4)	14
2	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
3	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
4	Essay Type Question : One Out of Two (All Units)	14
5	Short Note : Two Out of Four : (All Units)	14